

SERİ
SERIES **B**
SERIE
SÉRIE

ÇİLT
VOLUME **27**
BAND
TOME

SAYI
NUMBER **1**
HEFT
FASCICULE **1977**

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

**REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL**

**ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL**

**REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL**

TOROSLARDAKİ TERSİYER BİTKİ YATAĞI HAKKINDA BİLGİ¹⁾

Yazan : Prof. E. UNGER²⁾

H. KAYACIK³⁾

Geçen yaz Küçük Asya'da Torosların bir kısmında gezmiş olan Theodor Kotschy arazinin tarihi oluşumu hakkında kıymetli ve öğretici materyal toplayarak beraberinde getirmiştir. Bu taşlardan birçoğu jeolojik yönden meçhulumuz olan bir memleketten gelmiş olması nedeniyle elbette ki dikkatimizi büyük ölçüde üzerlerine çekmeğe hak kazanmıştır.

Theodor Kotschy bunları Kilikya Toroslarından ünlü Gülek Boğazının batısına düşen ve güneye bakan ana mailedeki bir yan dereden takriben 4000 ayak (1200 rakımından) toplamıştır.

Çevre hemen hemen gayrimeskündür. En yakın yerleşme yeri küçük bir köy olan Namrun'dur. Fosillerin bulunduğu yer buraya 4 saatlik bir mesafededir.

Üzerinde bitki baskı şekilleri görülen taşlar bu çevrede dolaşan kim-selerin yalnız birkaç yerde, Emir Hasanağa Kale ağasına ait arazinin içerisinde dikkati çekecek şekilde bulunmaktadır. Kotschy çoğunluğu

1) NOITZ über ein Lager Tertiärpflanzen in Taurus (Aus dem Decemberhefte des Jahrganges 18 1853 der Sitzungsberichte der mathem. - naturw. Classe der kais. Akademi der Wissenschaften (Bd. XI, S. 1076) besonders abgedruckt)

Bundan 122 yıl önce kaleme alınmış olan bu yazıyı dilimize çevirmenin amacı bugüne dek ciddi bir şekilde ele alınmamış olan Paleobotanik'in önem ve gereğini ortaya koymaktan ziyade son yıllarda yetiştirilmesi hızlı bir tempo ile artan Sıtma ağaçları (*Eucalyptus* L'Herit.) da söz edilmiş olmasındadır.

Çoğu Avustralya, bazıları da Malezya'da yetişen 160 - 300 kadar türü bulunan *Eucalyptus*lar çeşitli maksatlara hizmet eden kıymetli odunları, yapraklarından elde edilen yağları, çiçeklerinin arıcılık yönünden faydalı oluşu nedenleriyle ana vatanları dışında büyük ölçüde yetiştirmekte ve bu arada Güney Anadolu ve Hatay için gün geçtikçe önem kazanmaktadır.

2) Prof. F. Unger : Avusturyalı Tersiyer Flunr üzerine söz sahibi bilim adamı.

3) I.Ü. Orman Fakültesi Öğretim Üyesi, Büyükdere, İstanbul.

H. K.

bitkilerle örtülü bulunan bu arazide ancak kültelerin üst tabakaları zamanla kalkmış, taşınmış olan yerlerde, belirsiz denecek görünümle fosiller arasında ilişki kurabilmiş, bunları çekici ile vurarak kırmak suretiyle incelediğinde bu görünümlerin doğruluğunu saptamıştır.

Vaktin ilerlemiş, mevkiin ıssız ve güvencesiz oluşu nedenleriyle bol materyal toplanamamıştır. Buna rağmen adı geçen fosiller Kotschy'yi buradan bazı örnekler alıp Avrupa'ya getirmenin gereksiz olacağı düşüncesine saptırmamıştır.

Teshis için bana verilen örnekler sert olmaktan ziyade yumuşak, ince tabakalara ayrılan sarımsı - gri, açık renkli taşlardır. Kolaylıkla tabakalara ayrılan bu taşların yatay yüzeylerinde en ince noktalarına kadar izlenebilen yaprak ve benzeri bitki artıklarına raslanmaktadır. Kalın ve ince yaprak baskıları kolaylıkla ayırdelebildiği gibi, güzel bir tabloyu andıran kahverenkleri de dikkati çekmektedir. Kısacası mevcut bitki kalıntıları Toroslardaki bu mevkiin bugüne kadar bilinen en ünlü bitki buluntu yerleri ile rekabete girişebilecek zengin bir bitki fosil yatağı olduğunu göstermektedir.

Toplanan materyalden adları aşağıda yazılı olan 8 muhtelif bitki türü ayırt edilmektedir. *Podocarpus eocenica* Ung., *Comptonia laciniata* Ung., *Quercus Lonchitis* Ung., *Daphnogene lanceolata* Ung., *Diospyros Myosotis* Ung., *Andromeda vaccinifolia* Ung., *Vaccinium acheronticum* Ung., *Eucalyptus oceanica* Ung.

Görülüyorki bu bitki kalıntılarının hepsi de tanınmış tersiyer florasına ait fosillerdir. Yine istisnasız olarak bu fosillerin tümü Stgka^(*) nin fosil florasının ayındır ve zaman itibariyle Alttersiyere aittir.

Türkiye'ye ilk kez 1885 yılında Adana - Mersin Demiryolunu yapan Fransız şirketi tarafından istasyonlara dikilmek üzere getirilmiştir. Fakat asıl orman ağacı olarak 1939 da Tarsus yakınındaki Karabucak bataklığının kurutulmasında kullanılmış burada alanı 855 hektara ulaşan güzel bir orman kurulmuştur.

Türkiye için tamamen yabancı ve yeni bir ekzotik cins olan Eucalyptus aslında F. Ungern'in tesbitine göre geçmişte, bundan 50 - 60 milyon sene evvel Anadolu Tersiyer florasının doğal elemanlarından birisi olduğu, Karabucak ormanından takriben 20 - 25 km. uzakta, Namrın dolaylarında bulunduğunu bu makaleden öğreniyoruz. Ancak son zamanlarda Eucalyptus'lerin hiç bir zaman Kuzey yarı Küresine çıkmadığı da ileri sürülmektedir.

H. K.

^{*}) Stgka : Avusturya'da, aşağı Steiermark'ta Tersiyer florasına ait fosil yatağının bulunduğu yerin ismi.

Eosen bitkilerinin bulunduğu bu yatağın Avusturya'dakilerden 10 enlem derecesi daha güneyde bulunması jeolojik yönden büyük bir önem taşımakta ve bize Eosen okyanusundaki ada gruplarının dağılışı hakkında bir fikir edinmemizi sağlamaktadır. Halen Neuholland ve Güney Denizi adaları vejetasyonu bunların kalıntıları olarak kabul edilmektedir.

Kotschy tarafından bulunan bu bitki yatağında birtakım yeni bitki çeşitleri bulunacağı gözetilmeksizin dikkatli ve özenli bir çalışma yapılmasının arzuya şayan olacağını söylemek elbette ki gereksizdir.